

Izbeja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 15, 1933, at Los Angeles, California, under the Act of Congress of March 3, 1917. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 5. MAJA (MAY 5), 1944 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 89 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Priprave za veliko zavezniško ofenzivo na italijanski fronti

Masni zavezniški bombni napadi na nemško trdnjasko steno v zapadni Evropi se nadaljujejo. Bombe razdejele in poškodovale vse glavne železniške postaje, proge in druge naprave na pasu ozemlja od Kolina do Biskajskega zaliva. Nemci poplavili nižine ob italijanski fronti. Ruske armade obnovile ofenzivo proti sovražniku v Rumuniji. Letalci sestrelili 114 nemških bojnih letal. Britske in indijske čete zavzele več japonskih pozicij

Neapel, Italija, 4. maja.—Ameriške in britske pehotne in oklopne kolone se pripravljajo za veliko ofenzivo proti nemški obojeni sili v južni Italiji. Masni bombni napadi na železnice in nacijske komunikacijske zveze od Rima do Bukarešte, glavnega mesta Rumunije, so morda uvod v ofenzivo. List Maple Leaf, glasilo kanadske armade v Italiji, piše, da je vse pripravljeno za obnovo vojnih operacij na široki podlagi na italijanski fronti. Ameriške in britske vojske straže so v akcijah v vseh sektorjih fronte, ki se razteza od Anzija do Cassina.

London, 4. maja.—Velika zavezniška letalska ofenziva, ki se je pričela pred tremi tedni, se nadaljuje. Nemška trdnjaska stena je tarča neprestanega bombardiranja iz zraka.

Britska vlada poroča, da so bombe razdejele ali poškodovale vse glavne železniške postaje, proge in druge naprave na sto milij širokem pasu ozemlja od Kolina do Biskajskega zaliva. Britska in ameriška vojska letala so sinoči izvršila nove napade na nemška mesta in industrijska središča ter nacijska porušila v Franciji in drugih okupiranih državah.

Nemške radiopostaje so po namenu, da so zavezniška letala napet nad Nemčijo, utihnile. Bombni napadi so paralizirali upravljanje nemških čet in transportacijo bojnega materiala na italijanski fronti v zapadni Evropi. Britsko ministrstvo za ekonomsko vojno poroča, da so bombni napadi zavirali promet na železniškem omrežju v severni Franciji in Belgiji.

Ameriške in britske bombe padajo na nemške vojske utrde pri Pas de Calaisu, Francija. Letalci so po povratku v Anglijo povedali, da je bil odpor s strani nemške letalske sile neznaten.

Čez tisoč nemških vojakov je bilo ubitih v bombnem napadu na vojaški vlak pri Vairesu, 15 milij vzhodno od Pariza. Bombe so porušile tudi železniške naprave in razbile vlake, naložene strelivom.

Britski krogi omenjajo kritično situacijo v železniški transportaciji v Franciji, Holandiji in Belgiji. Nastala je kot posledica bombnih napadov in sabotiranja. Besednik ministrstva za ekonomsko vojno je dejal, da je čez 100.000 nemških železničarjev došlo v Francijo in Belgijo v zadnjih šestih mesecih. Nadomestili jih bodo v belgijske železnice. Potencialne zavezniške invazijske fronte v zapadni Evropi in na Balkanu razkrivajo zmešnjave v transportaciji. Nemški vlada so običajni na progah.

Neapel, Italija, 4. maja.—Nemci so poplavili Pontinske nižine med Anzajem in Cassinom, se glasi poročilo. List Il Corriere, italijanski časnik, omenja, da zavezniške priprave za veliko ofenzivo proti sovražniku na italijanski fronti.

Nemci so se umaknili iz Carate Alta in ozemlja ob robu Pontinskih nizov. Zavezniški letalci mehanizirano nemško trdnjasko steno na zapadnem italijanskem obrežju z bombardira-

njem. Genova in druga pristanišna mesta so tarča bomb.

London, 4. maja.—Radio Berlin poroča, da so ruske armade obnovile ofenzivo proti nemški sili na rumunski fronti. Ljute bitke divjajo na ozemlju pri reki Seret.

Moskva ne omenja ruske ofenzive v Rumuniji. Uradno naznani pravi, da se položaj ni izpremenil na frontah.

Prej objavljeni komunikacije omenjajo ruske bombne napade na železniške postaje in križišča na Poljskem in v Rumuniji. Rusi so metali bombe na Lvov, Sambor in Stanislav, Poljska, in na Roman, Rumunija, 40 milij zapadno od Jasija ob reki Seret.

Bukarešta poroča, da so bili ruski naskoki na pozicije rumunskih in nemških čet v enem sektorju fronte ob reki Moldavi odbiti.

Sovjetsko poročilo trdi, da so ruski letalci sestrelili 114 nemških letal v zadnjih dveh dneh.

New Delhi, Indija, 4. maja.—Britske in indijske čete so naskočile in zavzele več japonskih utrjenih pozicij na severni strani Kohime in ubile več sto sovražnikov, poroča glavni stan admiral Louisa Mountbattena, poveljnika zavezniške sile v južnovzhodni Aziji.

Poročilo omenja ljute bitke v bližini Imphala, 60 milij južno od Kohime.

V severni Burmi so ameriške in kitajske čete, katerim poveljuje general Joseph W. Stilwell, zadale težke udarce japonski sili v bitki v dolini Mogaung. Operacije čet podpirajo ameriška bojna letala z bombardiranjem japonskih pozicij.

Ameriški vojski se vračajo domov

Rotacijski sistem dopustov v veljavi

Washington, D. C., 4. maja.—Ameriški parniki vrše zdaj dvojno službo v prevažanju vojakov. To je razkril vojni tajnik Henry L. Stimson na sestanku s časnikarji.

Dvostranski promet, ki je omogočil transportiranje več milijonov ameriških vojakov na fronte in v bližino front, je omogočil povratek okrog 200.000 vojakov v zadnjih mesecih. Stimson je naglasil, da to štejevalo ne vključuje ranjenih in bolnih vojakov.

"Sistem rotacij v dopustih je bil uveljavljen v Evropi, Alaski in Karibijih," je rekel Stimson. "Ta se bo raztegnel na ameriško obojeno silo v južnem delu Pacifika, katere poveljnik je general Milard Harmon. Vojaški poveljniki odločajo o vprašanjih, katere čete so zaslužile počitek. Minimalna služba v armadi v severni Afriki je osemnajst mesecev, dve leti pa v Alaski in Karibijih."

Stimson je dalje rekel, da upravičenost do dopusta se ne nanaša na pravico razrešitve dolžnosti, temveč le postavlja podlago izbiri, katera pa zavisi od okoliščin, dobi službe na fronti in v poteka vojnih operacij. Vojaški, ki dobe dopust, si lahko izberejo kraj, kjer hočejo imeti počitnice.

Odmerjanje mesa preklicano

Izjeme veljajo le za nekatere kose mesa

Washington, D. C., 4. maja.—Urad administracije cen je preklical regulacije glede prodajanja mesa v odmerkih in gospodinje bodo lahko dobile meso brez znamk. Zadevna odredba je danes stopila v veljavo. Izjeme je le za goveje pečenke.

Preklic odmerkov je naznanil Bowles, direktor urada administracije cen, na sestanku s časnikarji. Svinjina, teletina, jagnjetina, klobase in druge vrste mesa se zdaj dobe brez znamk.

Bowles je dejal, da je več mesa v skladiščih in na tržiščih. Bowles je dalje rekel, da je bilo meso odstranjeno z liste odmerkov, ker je bilo zadoščeno potrebam ameriške obojene sile. Ta bo še nadalje dobivala meso boljše vrste. Olje in maslo bodo še prej odstranjene z liste odmerkov.

Uradniki klavniških družb so pozdravili akcijo urada administracije cen. Izjavili so, da bo rezultirala v uničenju črnih tržišč.

Churchill zagotavlja grško vlado

Ljudstvo bo odločilo o obliki vlade

Kairo, Egipt, 4. maja.—George Papandreu, predsednik reorganizirane grške ubežne vlade, je objavil vsebino telegaema britskega premierja Churchilla, ki vključuje med drugim zagotovilo, da bo Velika Britanija podpirala to vlado v naporih, katerih cilj je zedinjenje vseh grških grup za boj proti nemški okupacijski sili.

Telegram je prvi javni izraz stališča Velike Britanije napram grški vladi. V tej imajo reprezentante vse grške politične stranke.

Churchill je naglasil, da bo grško ljudstvo imelo odločilno besedo brez zunanje vmešavanja o obliki vlade, ko bodo Nemci izgnani iz dežele.

Nov poveljnik ameriškega broduja v britskih vodah

Washington, D. C., 4. maja.—Mornarični departmet je naznanil, da je bil podadmiral Alan G. Kirk imenovan za poveljnika enot ameriške bojne mornarice v britskih vodah. Kirk je vodil izkrcanje ameriških čet v francoski severni Afriki. On je bil nekaj mesecev član štaba admiral Harolda R. Starka, poveljnika ameriške bojne mornarice v evropskih vodah. Mornarični departmet je dalje naznanil, da je bil podadmiral John L. Hall imenovan za pomožnega poveljnika enot ameriške mornarice v britskih vodah. Imenovanji upravljajo v zvezi s pripravami za zavezniško invazijo zapadne Evrope.

Rommel ogleduje nemške baze v Franciji

London, 4. maja.—Nemška časniška agencija poroča, da feldmaršal Erwin Rommel ogleduje nemške baze in utrde v južni Franciji. Te se nahajajo na ozemlju ob Sredozemskem morju med Lyonskim zalivom in špansko mejo.

VODJA UNLJE NAPOVEDAL ZMAGO PRI VOLITVAH

Kongresna preiskava zasege lastnine Montgomery Ward & Co.

ADF OBSODILA STALIŠČE KOMPANIJE

Chicago, 4. maja.—George J. Bott, pokrajinski direktor federalnega delavskega odbora, je naznanil, da se bodo volitve glede reprezentacije delavcev, uposlenih pri Montgomery Ward & Co., pri kolektivnih pogajanjih vršile prihodnji torek. Delavci bodo pri teh odločitvah, ali naj jih unija United Retail, Wholesale & Department Store Employees, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, reprezentira pri pogajanjih ali ne.

Uradniki unije so priporočali odločitev za najmanj 21 dni, da se pripravijo za volitve, toda na konferenci z reprezentanti kompanije in uradniki odbora so se zedinili glede datuma. Henry Anderson, predsednik unije, je dejal, da je unija skušala dobiti dovolj časa za pregled plačilne liste in seznama delavcev, da bi lahko ugotovila, kdo lahko voli in kdo ne, obenem pa je napovedal zmago pri volitvah. Rekel je, da je najmanj tisoč novih delavcev stopilo v unijo, odkar je bila stavka preklicana.

Wayne C. Taylor, pomožni trgovinski tajnik, ki je bil imenovan za upravitelja lastnine kompanije po zasegi, se je vrnil v Washington. Tam se bo posvetoval s federalnimi uradniki. Federalni sodnik William H. Holly bo prihodnji ponedeljek podal odlok o legalnosti zasege lastnine Montgomery Ward & Co.

Zasego lastnine kompanije je odredil predsednik Roosevelt 25. aprila, ko se je kompanija uprila odloku vojnega delavskega odbora, da more obnoviti pogodbo z unijo. Naslednji dan je Taylor prevzel lastnino kompanije. Federalne čete, ki so pomagale Taylorju, so bile odpoklicane zadnjo soboto.

Washington, D. C., 4. maja.—Resolucija, ki določa preiskavo legalnosti zasege lastnine Montgomery Ward & Co. po federalni vladi, je bila sprejeta v senatu. Avtor resolucije je senator Byrd, demokrat iz Virginije.

Slična resolucija je tudi pred nižjo kongresno zbornico. Predložil jo je kongresnik Dewey, republikanec iz Illinois. Ta pride na dnevni red jutri in bo najbrže sprejeta.

Philadelphia, Pa., 4. maja.—Članek eksekutivnega sveta Ameriške delavske federacije so objavili deklaracijo z ostro obsodbo stališča Montgomery Ward & Co. napram uniji CIO.

"Ako kompanija ignorira oblast vojnega delavskega odbora pod pretezo, da ni udeležena v vojni produkciji, ustvarja s tem nevaren precedent," pravi deklaracija. "Posnemale jo bodo druge, ki so udeležene v vojni produkciji, v izzivanju federalnih avtoritet. Nedavno smo naslovili svarilo delavcem, da zdaj ni čas za stavke. Sedaj svarimo voditelje industrije, da ni čas za stavke proti delavstvu in federalnim avtoritetam."

Bombe ubile 3378 ljudi v Bukarešti

Bern, Švica, 4. maja.—Rumunske avtoritete so priznale, da so bombe, katere so zavezniški letalci vržili na Bukarešto, glavno mesto, ubile 3378 ljudi in ranile 2979. Zavezniški so izvršili štiri napade na Bukarešto v zadnjih tednih. Bombe so porušile 1892 hiš, poškodovale 1489 in zanetile čez sto požarov.

Domače vesti

Iz Minnesote

Eveleth, Minn.—Umrila je Antonija Steblaj, stara 59 let in doma z Iga pri Ljubljani. Zapuščata štiri sinove (dva pri vojakih) in štiri hčere.

Milwaukeeke vesti

Milwaukee, Wis. — Dne 20. aprila je umrla na domu svojega sina v Chicagu Johana Banel, stara 68 let in rojena v Trstu. V Ameriki je bivala 30 let. Truplo je bilo pripeljano iz Chicaga v Milwaukee, kjer je bilo položeno k zadnjemu počitku. V Milwaukeeju zapuščata dva vnuka. —Mrtvega so našli Mihaela Krnca. Bil je vdovec, star 59 let in rojen v bližini Novega mesta na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 35 leti. Zapuščata brata in več drugih sorodnikov. —V postelji so našli mrtvega tudi Radota Gjurica, ki je bil rojen nekje ob kranjsko-hrvaški meji. Bil je vdovec in star 54 let. Zapuščata tri hčere in enega sina. —Zakonca Luka in Mary Soba sta izgubila deset let starega sinčka Ludwiga. Bolehal je štiri mesece. Poleg staršev zapuščata enega brata in eno sestro. —Po dolgi bolezni je umrl Adolph Sharnar, star 56 let in rojen v Šošanju na Štajerskem. V Ameriko je prišel pred 30 leti. Zapuščata žena, dva sinova, eno hčerko in enega brata. Vse pogrebe je oskrbel Ermenčev pogrebni zavod.

Dezertacije iz fašistične armade

Italijani se nočejo boriti proti zaveznikom

Chiasso, italijansko-švicarska meja, 4. maja.—Dasi italijanski fašistični listi pišejo, da se nova fašistična armada junaško bori proti ameriškim in britskim četam na rimski fronti pod geslom "Rim ali smrt", govore poročila iz zanesljivih virov o dezertacijah iz te armade. Celo fašistični listi v severni Italiji pod nacijsko okupacijo ne taje dezertacij.

Dekret, ki ga je podpisal Benito Mussolini in so ga listi pravkar objavili, določa smrtno kazen ne samo za dezertarje, temveč tudi za rekrute, ki se ne prijavijo za službo v fašistični armadi. Smrtna kazen je določena tudi za one, ki se "začnoma ločijo od svojih vojaških oddelkov," kakor tudi za civiliste, ki pomagajo dezertarjem.

Sem dospela poročila se glase, da je več vojakov italijanskega regimenta pobegnilo v hribe, ko jih je vlak odpeljal iz Milana. Vsi vojaški italijanskega alpinskega polka so dezertirali, ko so bili informirani, da bodo poslani v Rusijo.

Italijanski gerilci so aktivni v več krajih. Milanski list Corriere della Sera je poročal, da je bilo več gerilcev ubitih in ranjenih v bitki z nemškimi in fašističnimi četami v chiasijskem distriktu.

Pepper in Hill zmagala pri volitvah

Washington, D. C., 4. maja.—Pri primarnih volitvah v Floridi je zmagal senator Claude Pepper, v Alabami pa senator Lister Hill. Oba sta zagovornika in podpornika Rooseveltove administracije.

Likvidacija bolandskih židov dovršena

London, 4. maja.—Likvidacija okrog 180.000 židov v Holandiji je bila dovršena po poročilu, ki ga je dobila uradna holandska časniška agencija iz zanesljivih virov.

Francoska uprava

v osvobojenih krajih

General Eisenhower sestavlja načrte

London, 4. maja.—Zunanji minister Anthony Eden je izjavil v parlamentu, da bo francoski narodni odbor dobil oblast v osvobojenih francoskih pokrajinah. Načelnik tega odbora, cigar glavni stan je v Alžiru, je general Charles de Gaulle.

Eden je razkril, da general Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniške obojene sile, ki se pripravljajo za invazijo zapadne Evrope, sestavlja načrte glede vladanja Francije po osvoboditvi. On ima stike s člani francoske misije, ki so prišli v London iz Alžira. Načelnik te je general Pierre Koenig.

Edenova izjava v parlamentu se smatra za velik korak naprej. Možnost je, da bosta Velika Britanija in Amerika priznali De Gaullovo odločitev kot legalno francosko vlado. Sovjetska Rusija ga je že priznala v tem smislu.

Poljska vlada zahteva besedo

Bojazen pred dominacijo velesil

London, 4. maja.—Stanislav Mikolajczyk, predsednik poljske ubežne vlade, je v govoru pred svojimi rojaki, ko so proslavljali poljski narodni praznik, poudarjal, da bo vztrajal pri zahtevi glede reprezentacije Poljske na mirovni konferenci, ki bo sledila zaključitvi sedanje vojne.

Mikolajczyk je izrazil bojazen, da bodo Velika Britanija, Amerika in sovjetska Rusija v momentu triuma, ki pride z zmagovitvijo nacijske Nemčije, pozabile na male narode in jim zaničkale pravico predstavnosti pri mirovni mizi. Zavzel je stališče, da morajo vsa ljudstva, ki se bore proti osi, imeti besedo na mirovni konferenci.

Predsednik poljske vlade je dejal, da ne oboja tajnosti, za katerimi se skrivajo bodoče zavezniške vojne operacije v zapadni Evropi, Sredozemlju in Rusiji, zaeno pa je dostavil, da problemi, nanašajoči se na preureditev Evrope, morajo biti predmet odprtih diskuzij. To bi bilo v interesu enotnosti zaveznikov.

"Nobenih ovir ne vidim glede diskuzije političnih in ekonomskih problemov," je rekel Mikolajczyk. "Uverjen sem, da so nameni zaveznikov pošteni. Demokracijski sistem zahteva, da je javnost informirana o teh namelih."

Amerika najpomaga Italiji

Rekonstrukcija razdejanih mest

Neapel, Italija, 4. maja.—Prezidentski naslednik Humbert, ki bo prevzel oblast, ko se kralj Viktor Emanuel umakne v pokoj, je v razgovoru z ameriškim časnikarjem dejal, da se Italija zanaša na ameriško pomoč pri rekonstrukciji razdejanih mest in nasičevanju prebivalcev.

Kralj je nedavno naznanil, da se bo odpovedal prestolu, kadar bodo zavezniške armade vkorale v Rim.

Humbert je priznal potežkoče v Italiji, ki je deloma okupirana po zavezniških. Slednji kontrolirajo Sicilijo, Sardinijo in južno Italijo; severna Italija pa je pod okupacijo nemške armade.

"Potežkoče me ne strašijo, ker imam zaupanje v italijansko ljudstvo in Ameriko," je dejal. "Razdejanje v severni Italiji bo morda večje nego v južni Italiji. Milan, Genova, Turin in druga

PRITISK NA NEVTRALNE DRŽAVE SE POVEČAL

Skupna akcija Velike Britanije in Amerike

SPANIJA SE KORAKA Z NEMCIJO

London, 4. maja.—Nevtralne evropske države so pod močnim pritiskom Velike Britanije in Amerike, ker se vedno pošiljajo kovine in drugi material Nemčiji, katerega slednja potrebuje pri izdelovanju orožja. Zavezniški ne morejo razumeti, zakaj Švedska, Turčija, Španija in deloma Portugalska ne pretrgajo trgovinskih zvez s Hitlerjem, ki je uničil neodvisnost drugih evropskih držav.

Nedavna deklaracija ameriškega državnega tajnika Hulla, vsebujoča svarilo nevtralnim državam, je dobila odmev v Turčiji. Slednja je ustavila pošiljanje kroma v Nemčijo.

Španija se še odločno upira zavezniškemu pritisku. Diktator Francisco Franco niti ne skriva svojih simpatij napram nacijski Nemčiji. On koraka naprej z nacijsko. Nemčija dobiva kovino "wolfram" iz Španije.

Preteklo leto je Španija producirala čez 10.000 ton omenjene kovine. Pred izbruhom vojne je produkcija "wolframa" znašala le nekaj sto ton. Tona te kovine stane tisoč dolarjev.

Doznava se, da je Nemčija dobila dve tretjini španske produkcije "wolframa". Francova vlada se upira zavezniškemu pritisku, naj ustavi pošiljanje te kovine v Nemčijo.

Švedska je zmanjšala dovoz železne rude od deset milijonov ton letno na sedem milijonov. Njen položaj se razlikuje od položaja Španije in Turčije. Britski in ameriški parniki lahko prihajajo v španske in turške luke, ne pa v švedske, ker dostope do švedskih luk četiijo Nemci.

Švedska je odvisna od nemškega premoga za obratovanje industrije. To pojasnjuje, zakaj noče pretrgati stikov z Nemčijo.

Tito proti sporazumu s kraljem

Partizani zasedli dva kraja pri Zagrebu

London, 4. maja.—General Vladimir Velevit, član vojaške misije maršala Tita, poveljnika jugoslovanske osvobodilne armade, je izjavil, da ni nobenega izgleda za sklenitev sporazuma med jugoslovansko provizorično vlado in kraljem Petrom pred zaključitvijo sedanje vojne.

Velevit je grajal Petra in članubežne vlade in naglasil, da ne mara imeti nobenega opravka z njimi. "Nobene možnosti ni za dosego sporazuma s kraljem," je dejal. "Svet za narodno osvoboditev je osvojil načelo, da mora ljudstvo pri svobodnih volitvah odločiti, ali hoče republiko ali monarhijo."

Velevit je dalje rekel, da je general Draža Mihajlovič, vojni minister v jugoslovanski ubežni vladi, glavni sovražnik Titove sile—večji nego Milan Nedić, predsednik lutkarske vlade v Beogradu.

Glavni stan maršala Tita poroča, da so partizani zasedli dve mesti na severni in severovzhodni strani Zagreba—Bednjo in Columbovac, kateri pa so morali zapustiti pod pritiskom nemške sile. Nacijski poskusi, katerih cilj je bil okupacija Ivanca, ki se tudi nahaja v bližini Zagreba, so se izjalovili.

mesta so deloma v razvalinah kot posledica zavezniškega bombardiranja iz zraka.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

"Apizanje" španskega diktatorja

Pogodba, ki je bila zadnje dni sklenjena med Anglijo, Ameriko in Španijo, je nadaljnje "apizanje" diktatorja Franca s strani dveh velikih kapitalističnih demokracij. "Apizanje" sicer ni na vsej črti, kaj je bilo v preteklosti, vendar pa si Franco lahko z zadovoljstvom mane roke.

V zadnjih par mesecih, odkar je Amerika ustavila izvoz gasolina in strojnega olja, se je Francova diktatura začela tresti, ker to je bil najhujši gospodarski udarec, odkar je prišla na krmilo. In prišla je na krmilo skozi potoke španske krvi, preko razdejanih mest in vasi, katere sta Francu pomagala porušiti Hitler in Mussolini, indirektno in cinčno pa tudi Anglija in Amerika.

To je bil začetek vse velike tragedije za vso Evropo in ves svet. Ampak državni v Londonu in Washingtonu so se bolj balo dinamične demokracije na Iberijskem polotoku kot pa fašizma. Zato so odrekli vso pomoč lojalistični vladi. Sli so še dalje. Ta vlada je bila po vseh mednarodnih zakonih upravičena do odprtega svetovnega trga, na katerem bi bila kupovala potrebno orožje in municijo za svojo obrambo. Ampak državni v Londonu in Washingtonu so ji to efektivno preprečili z naglim embargom s strani Amerike, s strani Anglije pa z znanim farsičnim "nevturalnim" odborom. Na drugi strani sta pa Hitler in Mussolini lahko svobodno kupovala vojni material v Ameriki in Angliji in z njim zalagala španske fašiste!

Zakaj naštevati te grehe zdaj, ko je že stvar preteklosti?—bo mogoče kdo ugovarjal. Če bi bila ta tragedija stvar preteklosti, bi bil ugovor mogoče na mestu. Ampak ni. Močne niti iste mednarodne politike, ki je zadavila španske lojaliste, "apizala" Hitlerja in Mussolinija, se nepretrgoma nadaljuje ves čas in je tudi še danes na konju.

Kljub temu, da je diktator Franco ves čas odprto sodeloval z ozišcem, javno izpovedoval svoje pristaštvo do nacifazizma in Hitlerja, postal na pomoč v Rusijo tudi par divizij "prostovoljcev", je bil ves čas in je tudi še danes "persona grata" v Londonu in Washingtonu. Do zadnjega časa ga je ameriška in angleška zunanja politika "apizala" na vsej črti.

Šele pred par meseci mu je ameriška vlada ustavila dovoz gasolina in strojnega olja. To je storila iz čisto vojaških, ne iz političnih vzrokov. Politično je Franco še vedno "persona grata", toda vojaška strategija zahteva, da Španija in sploh vse nevtralne države prenehajo zalagati Nemčijo z zlahkami rudami, brez katerih ni mogoče izdelovati finega jekla.

Dovoz olja je bil Španiji ustavljen, ker Franco ni hotel nič slišati, da bi dal kakšne koncesije zaveznikom. V to ga je bilo treba prisiliti z ekonomskim bičem. Pri pogajanjih zadnjih par mesecev je pristal na nekakšen kompromis. Kompromis je v tem, da bo Nemčija še vedno prejela sporno rudo—tungsten—iz Španije, sicer v majhni količini. Na podlagi pogodbe bo znašal letošnji uvoz te rude v Nemčijo 580 ton, lani pa jo je dobila 800 ton iz Španije. Torej le 220 ton manj, kar ne bo usodno za nacistično produkcijo jekla.

V zameno pa bo Franco dobival mesečno 48.000 ton olja iz Centralne Amerike. Franco je tudi pristal na zatvoritev nemških konzulatov v Tangirju in Moroku, kakor tudi na izgon nemških špionov in na nekatere druge zahteve.

Tako bo Franco zopet prišel na cenen način do gasolina in strojnega olja, ki ga Španija tako potrebuje. Kar se tiče zatvoritve nemških konzulatov in izgona špionov, katere pa bodo morali odkriti in navesti z imenom zavezniški, ni to sploh nobena koncesija, kajti tudi krvniku Francu je znano, da je poraz Nemčije le vprašanje časa. Tudi predaja italijanskih ladij ni noben udarec za Franca, kajti ladje niso njegove. O "prostovoljcih" pravi, da jih je že potegnil iz Rusije. Preostaja še količina znižanega uvoza tungstena v Nemčijo. Ampak tudi pri tem špansko gospodarstvo ne bo trpelo, kajti to rudo bo lahko prodal Angliji.

V danih razmerah diktator Franco lahko reče, da je napravil dobro kupčijo z ameriško in angleško vlado in da bo prišel na cenen način zopet do gasolina in strojnega olja. Z drugo besedo: "apizarska" politika napram Francu je še vedno v cvetju. Značilno je tudi to, da portugalski diktator Salazar negoteno zalaga Hitlerja s tungstenom, čeprav bi Anglija in Amerika lahko to preprečili z odločnim korakom.

Senat popravil greh

Ko je pred nekaj tedni nižja zbornica kongresa črtala iz državne proračuna postavko za delno financiranje šolskih kosil za otroke, je bila velika bojazn, da isto stori tudi višja zbornica. S tem bi bil konec zelo humanitarnega programa zvezne vlade napram šolski mladini; ta program je zelo dobra investicija dežele tudi iz zdravstvenih in gospodarskih ozirav.

Vsi se spominjamo, kako je vlada pred desetimi leti v največji krizi trošila težke milijone dolarjev za uničevanje živčevja—mladih prasičkov in poljskih pridelkov—v prizadevanju, da pomaga farmarjem z dvignjenjem cen. Medtem pa je po mestih stradalo milijone ljudi. Tudi vsak blaznež se ne moral krohotati tak "ekonomiji". Njene zle posledice je odkrila šele sedanja vojna, ko so zdravniški pri vojaških naborih prvo leto zavrgli 45% vseh vpoklicancev radi telesnih huj in slabega zdravja, kar vse je izviralo iz slabe hrane.

Zadnja leta vlada financira šolska kosila širou dežele. Deloma je to storila iz zdravstvenih ozirav šolskih otrok in deloma zato, da kreira čim večji trg za farmske pridelke. Program se je zelo dobro obnesel novodob. V ta namen zvezna vlada potroši \$50.000.000 na leto in nekaj tudi državne in občinske vlade. Senat je zdaj rešil ta program še za bodoče leto z dovolitvijo potrebnega denarja, toda pristati mora še nižja zbornica.

Glasovi iz
naselbin

SODOBNA VPRAŠANJA

Bellingham, Wash. — Danes ne bo treba na šit, ker je nedelja, zato sem kake pol ure dalj ostal v postelji. Čez noč je blagodejni dež namočil že dokaj suho zemljo in tako pomagal vrtni zelenjavi. Ura je sedem, predno zakurim grem nakrmit zajce, po zajtrku pa sem napisal ta dopis. Mimogrede naj omenim, da se v mojem zadnjem dopisu ni pravilno glasilo glede posojila moje matere. Glasiti bi se moralo, da je jalcitirala v Metliki v sodnijskih poslopih, ne pa sadovnjake in poslopja, kar je pač vse nekaj drugega. Toda dovolj o tem.

Vojna in politika. V mislih imam marsikaj. Na primer, ko je Musso še sedel na fencu pred štirimi leti, se bi bil vsekakor pridružil zaveznikom, ako bi bil slutil, kaj prihaja, ampak se je "zmotil". Za Slovence bi bila brez dvoma drugačna igra, zato je boljše, da se je "zmotil". Jugoslovani bi ne bili v očeh zaveznikov to, kar so danes. Mussolini se bi bil kajpak pridružil demokracijam, podjarmljene slovenske zemlje pa bi ne izpustil in zavezniki se bi nagibali k Lahom bolj nego k Jugoslovanom, najbrže tudi ne bi bilo ne Tita ne osvobodilne fronte. Mussolinijeva "zmota" je torej sreča za Slovence, kajti sedaj postoje dobri izgledi, da bodo Slovenci dobili svojo zemljo, ki jim po vseh pravicah pripada — tako tudi Trst! Seveda, glede Trsta bodo Lah imeli razne "argumente".

Vsa dejstva in mnogi vplivni komentatorji govorijo o Rusiji, da bo imela na bodoči mirovni konferenci glavno besedo. Slovenci in ostali Jugoslovani v vrstah osvobodilne vojske so si v svesti, da jih bo Rusija ščitila na mirovni konferenci in jih tudi podpirala pri njihovih težnjah bolj kot ostali zavezniki. Onim dopisnikom, ki jim ni po volji "toliko navdušenja" za Rusijo od strani ameriških Slovencev, naj bo to v pojasnilo. Ti dopisniki tudi breknajo, da se naj bi bolj brigali za našo moč domovino in za našo moč in fante, ki služijo v ameriški armadi in se enako hrabro borijo, zato bi jim morali dati največ navdušenja.

S temi dopisniki se popolnoma strinjam, le dovolijo naj mi, da dostavim svojo pripombo: saj buš za to gre. Junaki v ameriški armadi in mornarici, ki so potomci slovenske oziroma slovenske narodnosti, naj se ne čutijo manj vredne, ker jih je rodila slovenska ali slovenska mati, od onih, ki jih je rodila mati druge narodnosti. Žalostno dejstvo je, da so se še v nedavni preteklosti otroci slovenskih staršev sramovali narodnosti svojih staršev. V mnogih slučajih sem slišal sina ali hčer, ki sta z zanosom izjavila: "I can't

speak Austrian." Kaj pa otroci angleških, francoskih, irskih ali švedskih staršev, ali so se tudi oni sramovali narodnosti svojih staršev?

Mi živimo v Združenih državah in smo državljani te republike, v kateri so grupirane narodnosti z vseh delov sveta. V zvezni ustavi ni nobene "nad" ali "pod" pravice za posamezne narodnosti — vsi smo enaki. Pa pogledimo v praktično življenje in videli bomo, da je še veliko nedokončane dela. Če se torej Slovenci navdušujejo za slovensko Rusijo, hočejo, da bodo enako upoštevani pred vsem svetom z drugimi velikimi narodi vred. In ker smo Slovenci le veja velikega slovenskega drevesa Rusije, je samo po sebi ujemno, da se kot taki naslanjamo na Rusijo.

V tem ni nič narobe, kar se tiče naše nove domovine. Naši fantje naj se ne čutijo manj vredne, ker so Slovenci, zlasti zato ne, ker so pokazali, da so prav tako hrabri in navdušeni za ohranitev časti in svobode svoje nove domovine. Saj pa je tudi v interesu kooperacije, da se odpravi v človeku tisti inferiorni kompleks o "manjvrednosti", tako tudi zmotni kompleks o "nadvrednosti". Seveda, nihče ne ve kako bo po vojni. Lastninska pravica bo igrala glavno vlogo. Ali bodo lastovali zemljo veleposestniki in plemenitiši, finančniki in industriji ter izkoriščevalci, ali bo postala zemlja last delavcev in kmetov? Kako bodo uredili samostanska in cerkvena posestva, to je, kakšna reforma se bo uveljavila? Zdi se mi, da bo to zelo pereče vprašanje, ki pa ga bo treba pravilno rešiti.

Sedaj se navdušujemo za združene Slovencev in vseh Jugoslovanov, ampak na kakšni podlagi? Kako se bo rešilo vprašanje veleposestev? Dve poti sta možni: ali ostane po starem, ali pa pride do agrarne reforme po vzorcu ruskega sistema, to je, da vlada nadzoruje delo in plačuje delavce. To bi bil sistem brez privatnega profita, torej prava ekonomska demokracija. Vsekakor sem zelo radoveden, kako se bo to vprašanje rešilo, kajti to je vitalnega pomena za vsa ljudstva. Pozdrav čitateljem Prosvete!

George Gornik.

SEJA POSTOJANKE SANS

White Valley, Pa.—Na zadnji seji postojanke 80 SANS je bilo sklenjeno, da se prihodnja seja vrši dne 21. maja. Pozneje pa je odbor sklenil, da je boljše, da se seja vrši dne 14. maja, in sicer takoj po seji društva 232 SNPJ.

Ker sta naša postojanka ustanovili društvi 232 SNPJ in 116 ABZ, k čemur so pripomogli posamezni člani s prispevki, zato

ima pravico udeležiti se te seje vsak član teh dveh društev, kdor je prostovoljno kaj prispeval ali če ni. Na tej seji boste lahko izvolili drugega tajnika, ki bo morada imeti več vpliva kot sedanj.

Kakor že gori omenjeno, je bila ta postojanka ustanovljena po dveh društvih. Upam, da jo bosta ti dve društvi tudi v tem letu podpirali, kakor sta jo lani, ter da bodo tudi posamezni člani kaj prispevali, kakor so v prejšnjem letu. Jurij Previc, tajnik.

KONFERENCA ASS

Milwaukee, Wis.—V tujakšnji Češki dvorani se je dne 22. aprila vršila konferenca Ameriškega slovenskega sveta, na kateri je bilo zastopanih 55 organizacij s 140 zastopniki. Leo Krzycki, predsednik Ameriškega slovenskega kongresa, je apeliral na navzoče, naj pomagajo pri vojnih naporih, da se čim prej izvotuje zmaga in mir, ki naj sloni na moskovskih in teheranskih dogovorih. Dalje je poudaril, da enotnost slovenskih narodov je absolutno potrebna, ako hočejo doseči svoje pravice. Navzoče je nagovoril tudi prof. J. J. Zmrhal, predsednik Čehoslovaškega narodnega sveta. Sprejete so bile resolucije, med temi tudi ena, ki urgira Roosevelta, naj ponovno kandidira, druga pa obsoja stalne izolacioniste, Hearstovo časopisje in čikaško Tribune zaradi njihove izdajalske propagande itd. Sklenjeno je bilo, da se praznuje Slovanski dan dne 18. junija. Zbornica je izvolila stalni odbor, ki bo vodil delo omenjenega sveta naprej.

Joseph Radeli.

SLOVENSKI MLADIČ
POGREŠAN

Waukegan, Ill.—Rojakinja Frances Mušič, ki stanuje na 1106 Adams St. v sosednjem mestu North Chicago, je bila pred kratkim uradno obveščena, da njenega sina Avgusta že od 22. februarja po

grešajo. Nastanjen je bil neke v južni Italiji.

Mladi Mušič, star šele 19 let, je bil saržent in glavni mehanik na bombniku tipa B-26 ter je na pravil 11 poletov nad Evropo, kakor je sam sporočil svojem. V enem svojih zadnjih pism je omenil, da v kratkem poleti nad Jugoslavijo, torej nad rojstnim krajem njegovih staršev. Sedaj se še ne ve, če se je udeležil pol leta nad Jugoslavijo, morda pa bodo poznejša poročila povedala bolj natanko.

Saržent Mušič se je vpisal k letalskemu oddelku 19. oktobra 1942, namreč malo prej ko je imel graduirati na waukeganski srednji šoli. Letalsko vezbanje je izvršil v Novi Mehiki in čez morje je odšel 20. nov. 1943. Pred vstopom v armado je nekaj časa delal pri Cepcon Brothers Market v North Chicagu in pri tamkajšnji družbi Deepfreeze.

Njegov oče, ki se je udeležil prve svetovne vojne, je umrl pred nekaj leti. Poleg matere ima dva brata in tri sestre.

Razume se, da nas je ta vest zelo potrla, kljub temu pa se vzdržuje mnenje in upanje, da se bo kmalu oglasil iz ujetništva, kajti že mnogo pogrešanih se je oglasilo bodisi iz ujetništva ali pa drugače. Seveda, večkrat vzame precej časa, predno se izve resnica o pogrešanih. Upajmo, da se bo tudi Avgust oglasil.

Jennie Keber.

PRIJATELJU V SLOVO

Chicago, Ill.—Četudi je res, da je življenjska pot dokaj strma in čestokrat trnjeva, kljub temu pa čas tako naglo leti, da se nam zdi, da nas starost vse prehitro dohiteva ter da neizprosni zakon narave vse prehitro tirja naša življenja.

Dan 17. aprila tega leta mi bo ostal v trajnem spominu kot dan bolečih občutkov, kajti tega dne je moj iskren in dolgoleten prijatelj Joseph Rom dokončal svojo življenjsko pot v lepi starosti 80 let. Umrl je na svojem domu v Clintonu, Indiana, kjer zapušča žalujčo ženo Mary, hčer Justino, vnukinji Zello in Josephine ter več sorodnikov.

Pokojni Joe je bil dober, zvest družbenik številno let, bil je vedno aktiven in uslužen in v korist društva se je vselej velikodušno odzval ter ga podprl moralno in gmotno. Ob času smrti je bil član društva 213 SNPJ. Običajne družbene poslovilne obrede je izvršila predsednica Frances Hudomal ob številni udeležbi članstva in prijateljev, ki so prišli od blizu in daleč. Jednota je z njim izgubila dobrega in agilnega člana, ki si je s svojo popularnostjo pridobil v življenju široko spoštovanje in ugled. Ohranimo mu trajen spomin!

Pokojni Joe se je rodil leta 1864 v Črmočnicah pri Novem mestu in je prišel v Ameriko še v zgodnji mladeniški dobi. Tu se je pozneje poročil z Mary, katera mu je bila zvesta žena, spremljevalka in sobojevnica na poti skozi življenje. Skupaj sta prepotovala dokaj ameriških držav, končno pa sta se naselila v Clintonu, kjer sta si ustanovila svoj dom, v katerem sta preživela približno 40 let in dočakala srečni dogodek v tem, da sta pred nekaj leti obhajala zlato poroko. Takrat so jima prihiteli čestitati številni prijatelji in ju obsuli s svežim cvetjem. Tako so prihiteli tudi sedaj, da se poslovijo od svojega prijatelja in ga zagrnejo s piramido svežega cvetja.

Vsi, ki smo Roma poznali, smo ga visoko cenili in spoštovali, zato smo se s tugo v srcu od njega poslovili. Orosile so se nam oči, kajti pred nas so stopili oni številni, lepi in prijetni dnevi, ko smo skupaj kramljali, sedaj pa smo prišli od njega jemati slovo za vselej. Ob takih prilikah sem v zadregu, kako bi našla primerne izraze, da bi izrazila čustva nad izgubo iskrenega prijatelja, obenem pa da bi izrekla tolažilno besedo žalujčim družini. Kolikokrat smo skupaj reševali družbene zadeve, šli na piknike in veselice ter na gostovanja. Romov avto je bil vselej na razpolago. Vsega tega ne bo več, zato sili tožba na dan: "Zakaj z življenjskim časom tako hitiš, zakaj nam tako hitro potek življenja v žalost spremeniš?"

Žalujčim ostalim, mojim dragim prijateljicam Mary, Justini, Zelli in Josephini, izrekam svoje globoko sožalje. Tolaži naj vas zavest, da v žalosti niste osamljene, temveč da z vami sočustvuje številno prijateljstvo, da je vaša bol tudi naša bol. Želim, da nam bo življenjska usoda mila in nam še veliko let zdravja naklonila. Christina Mosely.

SVAKINJI V SPOMIN
Library, Pa.—Na velikonočno nedeljo zjutraj, baš ko sem začela pripravljati kosilo, je prišla k meni moja sestra Ana. Ker še ni bilo devet ura, se mi je njen obisk zdel sumljiv, kajti ona navadno ne pride v vas tako zgodaj. Slutila sem nesrečo. Povedala mi je, da je umrla žena najinega brata Franca Barbiča v Clevelandu. Frank jo je obvestil o tem prejšnji večer.

Ta vest je bila za nas žalostna. Pokojna Ana je bila dobra žena in zame kot ljubeca sestra. Ko se je vršila konvencija SNPJ v Pittsburghu leta 1941, je bila Ana pri nas do konca konvencije, dočim je Frank vsled zaposlenosti stanoval v hotelu in nas je prišel obiskat ob večerih, če je utegnil. Po zaključku konvencije sta obiskala vse svoje sorodnike v tej okolici. Takrat si pač nisem mislila, da se zadnjič poslovljamo.

Lani mi je pisal Frank, da nas čez počitnice obišče, pa sem pisala Ani, naj tudi ona pride. Odpisala je, da bi rada prišla, ampak mora skrbeti za vrt, da ji ga otročad ne uniči. Pokojna Ana je bila skrbna in pridna žena. Ko sem bila na njenem pogrebu, sem videla na njenem domu paradižnikove sadike v cvetličnem loncu, katere je pripravila, da jih presadi na vrt. Sedaj je njeno delo dokončano. Kruta smrt, ki nikomur ne prizaneša, ji je ugasnila življenje veliko pre zgodaj, ter jo iztrgala iz srede njenih dragih, ki jih je tako ljubila.

Ana mi je po božiču pisala, da jim je sin Evgen sporočil iz Alaske, da bo dobil dopust. Ni ga dočakala. Kakor je že bilo pričakovano, je Evgen prišel štiri ure prepozno za pogreb. Težko je tako svidenje za sina, ki se je obenem moral ločiti od svoje matere za vselej. V tolažbo mu bo zavest, da je svojo drago mater videl vsaj mrtev, ker mu ni bilo dano videti žive.

Pred par dnevi mi je Frank pisal, da sta šla 27. aprila dva njegova sinova k vojakom, Evgen nazaj v Alasko, Edward pa v Fort Benjamin, Indiana, ker je bil baš poklican k vojakom. Pokojni Ani želim miren počitek. Vsi, ki smo jo ljubili, jo bomo ohranili v najlepšem spominu! Mary Simčič, 386.

NAŠI SINOVI-VOJAKI
Clairton, Pa.—Ko bodo te vrstice zagledale beli dan, bo že krasni maj, četudi je danes (29. aprila), ko pišem te vrstice, bolj podobno jeseni kot pomladi. V naši naselbini ni posebnih sprememb. Kar je mladih fantov, so večinoma že vsi v službi strika Sama, ostali pa delajo s polno paro.

Regrad se bo letos precej razsel, ker ni časa za nabiranje, kajti tudi žene delajo na moških mestih, tako da je treba precej dobro pogledati, če je pri delu moški ali ženska, ker je vse v hlačah. Tako je menda povsod, zlasti pa po velikih industrijskih središčih: vse, ki je zmoglo za delo, dela in producira za poraz sovražnika.

Mesec maj je torej tu. Za mnoge je mesec majnik najlepši mesec v letu, kar tudi je. Ampak ne zame, kajti dne 8. maja poteka 19 let, odkar je umrl moj oče in oče Vinc Drnač. Blag mu spomin!

Iz dopisov je razvidno, da matere zelo pogosto poročajo o svojih sinovih. Moji trije sinovi so pri vojakih. Frank je bil na dopustu v januarju. Obiskal je tudi mater svojega prijatelja. Pred kratkim je bila mati obveščena, da njenega sina Andyja pogrešajo in potem so ji sporočili, da je padel za domovino. Pokojni Andy je bil dober prijatelj mojih sinov. Blag mu spomin, kjerkoli počiva. Andy je bil slovaško narodnosti, zelo priljubljen med vsemi in star šele 23 let.

To je pač žalostno za vse matere, ker ne vemo kaj nam priinese bodočnost. Moji sinovi so daleč drug od drugega. Frank je neke na morju, Henry, ki služi pri mornarici, je na Havajih, Joseph, ki je pri marinih, pa se nahaja v San Diegu, Calif. Noč in dan mislim nanje, tako tudi ostale matere na svoje sinove. Želja vsake matere in žene je, da bi bilo kmalu konec vojne in da se bi naši sinovi in moje sinovi med nas, tako da bi me matere zopet lahko mirno zaspele. Slovo od sinov, to so strašne duševne bolečine. Čim pride sin na dopust, je nepopisno veselje, ko zopet odhaja pa grozna žalost.

Iz naše naselbine je že nekaj fantov dalo svoje mlado življenje za domovino, nekaj je poabljenih in nekaj pogrešanih. Z boljšo v srcu pričakujemo ure in dneva, ko se vrnejo naši sinovi domov srečni in zmagovalci. To se bo zgodilo čele t-krat, ko bo sovražnik docela premagan. Frances Drnač.

Alli ste naročili ne domov "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Tito in njegovi partizani

(Se nadaljuje.)

2

Vsaka stotinja ima sejo najmanj enkrat na teden, pri kateri predseduje politični častnik, in tam se "prezračijo" vse pritožbe. Na te seje častnik pri-se vse politične probleme, ka-ker hitro se pojavijo. Pretresa se splošni politični in vojaški položaj v Jugoslaviji in drugod in tudi vodi razprava o enem ali drugem predmetu. Ob času bit-ke se ta častnik udeležuje kot drugi. Ko se bitka prične, ima stotnjski poveljnik polno oblast, toda pri sejah, katere se vrše po bitki, ima politični častnik pravo kritizirati akcijo, kakor tudi posameznega vojaka. Te seje so nenavaden pojav pri armadi. V-rijko se pred in po bitki. Pred bitko govorijo možje o namenu te posebne akcije, o taktičnih načrtih in o pomenu, katerega zavezam v splošni strategiji. Pošljejo se tudi pozdravi mar-šalu Titu. Seja po bitki ima zna-čaj kritike. Vsakemu možu je do-voľljeno reči, kaj misli o ob-našanju stotnije. Kakšno je bi-lo vodstvo—dobro ali slabo. Po-samezniki so pohvaljeni ali gra-žani. Če posameznik koga kriti-za, mora imeti definitiven do-kaz v podporo svojih izjavljaj. Kadar se odkrije, da je bilo kaj narobe, se nemudoma deluje na-tem, da se popravi na zadovolj-stvo cele stotnije. Toda kadar je sklep enkrat narejen, je za-kon in nihče mu ne sme ugovar-jati.

Stotinja tudi voli kulturno iz-obraževalni odbor, čigar delo je opravljati družabne in politične posle stotnije. Neukaželjnost je zločin; vsakdo mora znati čitati in pisati. Odbor tudi naredi uč-ni načrt za stotnijo in pripravi predavanja o vsem—od zgodov-i-ne do računstva. Ako so knjige na rokah, so razdane po skupi-ni 5 ali 6 mož, kateri delajo na istem predmetu. V nekaterih brigadah ima vsaka stotinja svoj list, kateri izhaja enkrat na me-sec in vsebuje od 40 do 50 tipka-nih strani. Večina stotnij ima list žepnega formata, ki gre od moža do moža in v katerega mo-ri vsak prispevati najmanj en članek na mesec.

Vsa partizanska armada hre-peni po novicah, in ko pridejo dnevna radijska poročila, se hi-tro razširijo po enotah. Može se posebno zanimajo za politična vprašanja in rečeno je, da ima povprečen partizanski vojak pre-cej natančno in točno znanje me-ga od notranje situacije v Francovi Španiji do vojnih raz-mer v Ameriki.

Vsaka partizanska brigada tu-di ima najmanj enega duhovni-ka, kateri se z njo bori. Cerkev je trpela toliko kot narod v Ju-goslaviji, in duhovščina je posta-la iskren del osvobodilnega gi-banja. Navadno je videti dolgo-brade patriarhe korakati z vo-jaki—armada ima geslo: "Ena brigada—kao brigada."

Sedaj je okoli pet tisoč častni-kov v partizanski armadi, ki so vsi prišli iz vrst navadnih voja-kov. Je bil strog ukaz, da vsak mora služiti kot vojak, predno postane častnik. Višja stopnja se doseže po zmnožitvi in nič

drugače. Neki prejšnji poobla-ščeneec višjega poveljstva na pri-mer, kateri je bil kapitan v red-ni jugoslovanski armadi, je začel kot navaden vojak v partizanski armadi pred dvema letoma. Po-veljnik druge srbske brigade je bil povišan v starosti 19 let. To-da pred kratkim je prišla spre-memba v tej regulaciji, in ta je, da častnik v prejšnji jugoslov-an-ski armadi obdrži svojo stopnjo, ko se pridruži partizanom. Ta sprememba je prišla v veljavo zato, ker je potreba za izurjene vojaške moči velika in sedanjem času rasteče in raztezajoče se ar-made. V tej armadi ni strežni-kov ali ordinančnih častnikov, niti nobenega posebnega prostora za častnike, ampak je reč sa-lutiranja na "square yard" kot je potrebno v ameriški armadi. Na primer, kadar možje ene po-sadke srečajo drugo enoto na ce-sti—eni kličejo: "Smrt fašizmu!", drugi pa odgovarjajo: "Svoboda ljudstvu!"

Partizani nimajo nobenih ura-dov za armado in tudi nobenih plač. Mrtev Nemeec je zadostno plačilo za partizanskega vojaka. Kadar se mož pridruži, gre na-ravnost k svoji enoti, dobi dnev-ni pouk o puški in ročni gra-nati, nakar je pripravljen za vojsko. To pa je samo za bolj zrele možje, kateri so več kot 18 let stari; mladi fantje pa dobijo tri-denske rekrutne vaje, predno so poslani v akcijo. Starostna meja v partizanski armadi je od 14. do 65. let—katero smatrajo za zmerno.

Rekrut ne dobi nobene poseb-ne osebne opreme, ker iste se sploh ne izdajajo. Obdrži svojo obleko, ampak dobi čepico z rde-čo partizansko zvezdo—te čepice izdelujejo v partizanski tovarni na varnem kraju. Dobi mogoče puško, mogoče pa tudi malo strojno, nekaj ročnih granat in od 150 do 200 nabojev streliva. Ročne granate so tudi izdelane v partizanskih tovarnah iz stre-liva, vzete iz nemških bomb, ki niso eksplodirale. Puška je navadno nemškega ali pa ita-lijanskega izdelka, strojnica pa pred vojno popularnega jugoslo-vanskega izdelka. Strojna puška je glavno partizansko orožje, in v nekaterih brigadah jo ima vsak peti mož. Rekrut tudi dobi ba-jončet in nož, če ga se nima.

Partizani ne nosijo čelad, prvi-č zato, ker jih smatrajo pretežke in prenerodne, in drugič zato, ker jih nimajo, in jih ne morejo dobiti. Imajo mešanico uniform, katere gredo od nemške in ita-lijanske pa do angleške bojne opreme. Njihova obleka ne po-seduje nobenih posebnosti, kljub temu pa nimajo nobenih sitnosti pri razlikovanju prijatelja od so-vražnika.

Partizanski bojnikni jedo red-no, ampak le dvakrat na dan. Hrane ni dosti, in čeprav dobi vojak precej mesa, ima prav ma-lo kruha, malo krompirja, nič slanine ali masti, nič sladkorja in nič kave. Njegova pijača je voda. Če nastopi pomanjkanje, jedo prvo navadni vojaki, po-tem častniki, potem šele višje poveljstvo.

Maršal Tito je to razložil čla-nu neke zvezniške misije, kate-

Domača fronta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

VAŽNOST KRVNE PLAZME ZA VOJAKE

Washington.—Od neke iz No-ve Gvineje je mornarski kaplan Frederik P. Gehring poslal pi-smo, ki ni samo izreden dokaz junaštva ameriških vojakov, am-pak tudi popis o važni vlogi, ki jo ima krvna plazma v tej vojni.

Newyorški oddelek Rdečega križa je objavil pismo kaplana Gehringa.

Zgodaj letos je kaplan dobil dopisnico newyorškega odseka službe za darovalce krvi, v ka-terih so mu sporočili, da je Irving Siegel, uslužben pri kaplanovem sorodniku, daroval njemu na-čast pajnt krvi, ker je slišal o njegovem delu na južnem Paci-fiku.

Pismo kaplana Gehringa od 14. februarja 1944 se glasi:

"Ena najlepših stvari se mi je dogodila danes. Dobil sem do-pisnico, v kateri mi sporočajo, da je nekdo daroval kri v moje čast, njegovo ime je Irving Sie-gel.

"Ne poznam gospoda Siegela. In ne verjamem, da on pozna mene. Niti ne verjamem, da je moje vere, in vendar je on, ne-dvomno sijajen domoljuben Žid, daroval pajnt svoje krvi v čast katoliškega duhovnika. Bog ga blagoslovi.

"Želim, da bi sporočili gospo-du Sieglu, kako sem mu hvale-žen. Želim, da bi sporočili nje-mu, kakor tudi tisočim drugim ameriškim državljanom, ki so tako velikodušno darovali svojo kri, kaj pomeni ta žrtev našim fantom. S tem, da darujejo pajnt svoje krvi, podaljšajo našim fantom življenje, da vodijo bit-ko do zmage.

Imel sem prednost, biti z našimi pomorščaki v dneh, ko je Guadaleanal skoro postal drugi Bataan. Videl sem mnogo smr-ti. Junaški, plemeniti fantje, ki so dali svoja življenja, da bi vi in jaz lahko živeli. V naročju sem držal razmazarjena trupla mladih pomorščakov in ko sem poslušal njihove molitve—prote-stantske, katoliške, židovske, in vseh drugih izpovedi—sem dvi-mil, da bi lahko živeli. A ko so bili prenešeni v zasilne bolniš-nice na bojiščih, so vse to neka-ko preživeli, vse zaradi čudežnih transfuzij krvne plazme.

"Tisoče naših mož umira na svetovnih vojnih bojiščih. A na stotisoče jih ne bo umrlo, in mnogi dolgujejo svoje življenje ljudem kot je Irving Siegel, ki velikodušno dajejo ne samo de-nar, temveč tudi svojo kri."

KOPIČENJE JE VZROK POMANJKANJA

"Čeprav je bila izdelava tkaninastega papirja zmanjšana, bi morale dobave v glavnem zado-stovati povpraševanju," je dejal John W. Maloney, vodja oddel-ka za tiskarstveni papir od "War Production Board Paper Divi-sion."

Produkcija tkaninastega papir-ja znaša približno šest tisoč se-demsto ton mesečno. Pomanjk-ljiva dobava slednjega je bila v glavnem posledica nepotrebne-ga kupovanja v mnogih gospo-dinjstvih, so izjavili pri WPB. Zadnji dve leti je bila produkci-ja obdržana na isti višini kakor leta 1942. Oddelitev snovi za izdelavo papirja v drugi četrti-ni je presegala oddelitev prve četrtine.

Zaradi uporabe tega tkanina-stega papirja v vojnih tovarnah za čiščenje finih kovinskih de-lov in čiščenje leč, ter večje upo-rabe v bolnicah, je bila dobava za civiliste nekoliko zmanjšana. Štiri tisoč petsto higijskih vložkov je izdelanih na mesec v razmeroma lahki dobavi. In 35 tisoč ton higijskega papirja iz-delujejo mesečno v razmeroma lahki dobavi, razen na zapadni obali v Texasu, kjer je vpraša-nje prevoza in razdelitve važ-nejše, nego vprašanje izdelova-nja.

VLADA KLIČE STARE MORNARJE

Daleč preko biblične dobe se-demdesetih let so nekateri ame-riški pomorščaki, ki zavzemajo prostore na trgovskih ladjah ter vozijo potrebščine zaveznikom borilec okoli sveta.

Med njimi je Andrew J. Wil-

"Slovenska Narodna Podporna Jednota"

2657-59 So. Lawndale Ave.	Chicago 23, Illinois
GLAVNI ODBOR	
Izvršni odbor	
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomožni tajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Podpredsedniki	
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik	Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik	3587 W. 69th St., Cleveland 2, Ohio
Districtalni podpredsedniki	
JOS. CULKAR, prvo okrožje	417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje	R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje	7255 Middlepoints, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje	3079 Randall St., St. Louis 7, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrožje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje	833 W. 7th St., Walsenburg, Colo.
Gospodarski odbor	
MATH PETROVICH, predsednik	253 E. 151st St., Cleveland 18, Ohio
VINCENT CAINKAR	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN	1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
RONALD J. LOTRICH	1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH	709 E. 26th St., Euclid 17, O.
Pozorci	
ANTON SHULAR, predsednik	Box 87, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH	313 Tener St., Luzerne, Pa.
FRANK BARBIC	18811 Muskhoka Ave., Cleveland 18, Ohio
ANDREW VIDRICH	778 E. 185th Street, Cleveland 18, Ohio
JOSEPHINE MOČNIK	
Medsečni odbor	
FRANK ZAITZ, predsednik	2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANDREW GRUM	15013 Upton Ave., Cleveland 16, Ohio
JOHN OLIP	17188 Snowden, Detroit 21, Mich.
FRED MALGAI	231 So. Prospect Ave., Cleveland 11, Ill.
	25 Westclox Ave., Peru, Ill.
Glavni sekretarji	
DR. JOHN J. ZAVERTNIK	2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

bodo dobili mnogo več mesa tem priporoča Francozom kon-letos nego lani, ko se je znašalo le na 131 funtov za posameznika. Dne 4. maja je postalo vse meso prosto pointov, razen beef steak in beef roast. Ta odredba osta-ne v veljavi za nedoločen čas.

Apel za enotnost francoskih grup

Svarilo pred nacijsko propagando

London, 4. maja.—Voditelji francoskega podtalnega gibanja so naslovili apel na vse grupe za enotnost z namenom, da pre-prečijo nepotrebno prelivanje krvi, kakršno je sledilo revolu-ciji v osemnajstem stoletju. Apel vsebuje tudi svarilo pred nacijsko propagando, katere cilj je ustvaritev konfuzije med vodi-telji upornega gibanja.

Odbor za osvoboditev Franci-je, čigar načelnik je general Charles de Gaulle, je oddal apel po londonski radiopostaji. V

Vojnega časa modrost je, da pazite na vaš električni likalnik!

Držite vrv proč od vročega likalnika. Vtaknite najprvo stik v likalniku in potem v toka. Odstranite najprvo vrv iz toka in potem iz stika. Ako je vrv prevroč, dajte takoj vrv in likalnik pregledati izkušenemu električarju. Vzemite vrv iz stika kadar zapustite sobo.

Nikdar ne likajte preko gumbov ali trdih predme-tov.

Glejte, da to li-kalnik upodaj ved-no čisto. Ko se ohla-di, ga stržite z vlažno krpo. Ne potirajte, če umi-te z milnico ali la-žnim čistilnim praš-kom. Nikdar ga ne držite na ne de-vajte ga v vodo.

Pazite, da vam likalnik ne pade iz rok, s tem se jih največ po-kvari.

Ko ne likalnik ohladi, spravi-te ga, da se ne zaprži.

Pazite, da se likalnik ne pregreje. Imejte vedno pravo gorkoto za vsako peri-lo posebej.

Ne pritiskaj-te prevč. Gor-kota—ne pa pri-lik — ugliadi blago.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Tovarne vojnih del potrebujejo elektriko—rabite jo pametno!

Članice svine unije CIO v Buffalu, N. Y., ki so zmagale v tekmi lepote. Od leve na desno: Norine Tonge, Margaret Furlong in Marriane Calanilo.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Kračevac

(Nadaljevanje)

"Da," je trpko odgovoril Jurij in z užitek bical svoje lastne spomine, obenem se je pa že zavedel, da je on, Jurij, vseeno nekaj čisto drugega kot ostali. "To je ena največjih krivic na svetu. Kar vprašaj koga od nas, ali bi se hotel oženiti z javno žensko," je hotel reči Jurij, a se je premislil in rekel: "s kokotko, in vsak bo odgovoril, da ne... Toda koliko je prav za prav vsak moški boljši od kokotke? Ta se proda vsaj za denar, za kosček kruha, moški pa kar... počenja razuzdanosti in vedno na najgusnejši, najbolj pokvarjen način."

Ljalja je molčala.

Neviden netopir je hitro in plašno letel pod balkonom, dvakrat udaril s frfotajočo peruto ob steno in je lahko šuštel žvignil ven. Jurij je molče prisluhnil temu tajinstvenemu glasu nočnega življenja in je začel zopet govoriti; pri tem je postal razvnet po svojih besedah, vedno bolj razdražen.

"Najhujše je pa to, da vsi, ne samo da to vedo in molče, kakor da bi bilo tako tudi treba, ampak celo igrajo najtežje tragikomedije... poveličujejo zakon... lažejo, kot pravijo, pred Bogom in pred ljudmi!... In vedno pridejo najčistejša in nasvetljajša dekleta," je dostavil misleč na Karsavino, ki jo je ljubosumil k nekemu, "v roke najbolj pokvarjenim, najblatnejšim in včasih celo okuženim moškim... Pokojni Semjonov je nekoč rekel, čim čistejša je ženska, tem umazanejši je moški, katerega last je... In to je resnica!"

"Ni mogoče!" je tuje vprašala Ljalja.

"O, seveda!" je z zlobnim smehljajem rekel Jurij.

"Ne vem..." je hipoma vprašala Ljalja in v glasu so ji zatrepale solze.

"Kaj?" je prekinil Jurij, ki ni poslušal.

"Mar je Tolja tudi tak, kot vsi drugi!" je rekla Ljalja in prvič tako nazvala Rjazanceva vprico brata; nato se je zajokala.

"Seveda... tudi on je tak!" je zaihtela.

Jurij jo je v grozi in bolesti prijel za roke.

"Ljalja, Ljalečka... kaj je s tabo!... Niti misli nistem... Dragica... neha, ne jokaj se!" je ponavljal brez zveze in vlekod ob obraza njene mokre prste in jih poljubljal.

"Ne... jaz vem... res je..." je ponovila Ljalja in solze so jo dušile.

Rekla je sicer, da je že mislila o tem, toda to se ji je le zdelo. V resnici ni nikdar premišljevala o notranjem življenju Rjazanceva. Seveda je vedela, da ni bilo mogoče, da bi bila ona prva, ki se je vanjo zaljubila in je vedela, kaj to pomeni; toda zavest o tem nekako ni prišla do jasne predstave, ampak je samo lahno drsela po duši.

Čutila je, da ga ljubi in da on ljubi njo in to je bilo glavno, ostalo ni bilo več važno; toda sedaj, ko ji je govoril brat z rezkim poudarkom obsojanja in preziranja, se ji je zdelo, da se odpira pred njo prepad, da je to nesramno, da se ne da več popraviti, da se je za veke udrila vanj sreča, ki se ne bo nikdar več vrnila, in da že ne more več ljubiti Rjazanceva.

Jurij toliko da ni jokaj; prigorvarjal ji je, jo poljubljal, božal po laseh, toda ona se je vseeno trpko in brezupno jokala.

"Ah, moj Bog!" je neprestano ponavljala in solze so ji lile kot otroku; ker je bila tema, je bila videti tako majhna in uboga, njene solze pa tako brez pomoči trpke, da se je Jurija polastilo nezno sočutje.

Bled in zmeden je stekel v hišo, se pri tem občutno zadrl v senci ob vrata ter je prinesel kozarec vode, ki se mu je polivala po rokah in po tleh...

"Ljalečka, neha vendar... Kako se more tako!... Kaj je s teboj?... Anatolij Pavlovič je mogoče boljši od drugih... Ljalja!" je za-trjeval v obupu.

Ljalja se je tresla od drhtenja in zobje so ji šklepetali ob robu kozarca.

"Kaj je tu?" se je prikazala med vrati hišna in razburjeno vprašala: "Gospodična, kaj vam je vendar!..."

Ljalja je, opiraje se za držaj, vstala in je šla v sobo, ne da bi se nehala jokati ter se je pri hoji spotikala in podhrtevala.

"Draga moja gospodična, kaj je z vami... Ali naj mogoče pokličem gospoda?... Jurij Nikolajevič!..."

Iz svojega kabineta je s trdimi in umerjenimi koraki prišel Nikolaj Jegorovič in se ustavil med vrati ter začudeno gledal jokojočo Ljaljo.

"Kaj se je zgodilo?" je vprašal.

"I tako... nič hudega..." se je prisiljeno smehljaj Jurij; "o Rjazancevu smo govorili... čenčarije."

Nikolaj Jegorovič ga je vprašujoče pogledal in nekaj premislil; hipoma se je pa prikazala na njegovem postarnem obrazu nekdanja gentlemanska skrajna nevolja.

"Vrag jih vedi," je trdo zmajal z rameni, se obrnil v krog na levo in odšel.

Jurij je silno zardel; hotel je reči nekaj surovega, a ga je postalo mučno sram in nečesa strah. Čustvo razjarjene zlobe na očeta, zmedenega sočutja do Ljalje in boleznega zaničevanja samega sebe se ga je polastilo in tiho je odšel po stopnicah na vrt.

Majhna žabica je sunkoma zacvilila in se zganila pod njegovo nogo ter zdrsnila in odletela kot pohojen želod. Jurij se je spodrsnil; ves se je stresel, zaječal in skočil daleč v stran. Dolgočasa je mehanično brisal nogo ob mokro travo. Od studa ga je nervozno zeblo po hrbtu.

Od slabe volje in grdega občutka po mehkem na nogi se je Jurij bolešno nagubancil. Vse se mu je zdelo ogabno in zopno. Tipaje je našel v temi klop in se usedel nanjo; z napetimi, suhimi in hudobnimi očmi je zrl v vrt in ni videl drugega kot megleno pege, ki so se prelivala ena v drugo. V glavi so se mu porajale motne in težke misli.

Gledal je proti tistemu kraju, kjer je nekeje v temi travi umirala ali morda že v strašnih mukah umrla žaba, ki jo je on pohodil. Tam je sprejel konec cel svet, poln svojevrstnega in samostojnega življenja, toda o resnično groznem in nepojmljivem mučeniškem koncu ni bilo ne duha ne sluha.

Po nekakih skritih potih je prišla Juriju v glavo mučna in zanj nenavadna misel, da je vse, kar zavzema njegovo življenje, in celo najvažnejše, zaradi česar je on eno ljubil, drugo sovražil, eno proti svoji želji odbijal, drugo proti volji sprejemal, da je vse to — dobro in zlo — samo lahek oblak megle okrog njega samega. Za svet v njegovi ogromni celokupnosti vsi njegovi najmučnejši in najiskrenejši doživljaji prav tako ne bivajo kot nepoznane muke te majhne živali. Če je mislil, da so njegovo trpljenje, njegov razum in njegovo dobro in zlo silnega pomena tudi za koga drugega kot za njega samega, je s tem nalašč in očitno brez zmisla pletel nekako zapleteno mrežo med seboj in med svetom. In edino trenutek smrti bo v hipu potrgal vse te mreže in ga bo pustil samega brez plačila in končnega rezultata.

(Se nadaljuje.)

Zakon življenja

Jack London

1.

Stari Koskoosh je poželjivo vlekel na ušesa. Dasi je že zdavnaj oslepel, vendar je imel še zelo oster sluh in najneznatnejši šum je proniknil v njegov duh, ki je žarel za velikim čelom. Nič več ni zrl na stvari tega sveta. Oj! To je bil glas Sit-cum-to-he, ki je s cvilečim glasom oštevala pse. Sit-cum-to-ha je bila hči njegove hčere. Ni mislila na svojega deda, ki je sam zapuščen sedel v snegu; preveč je imela posla. Taborišče so morali prenesti. Dolga pot jih je čakala in kratki dan se ni hotel podaljšati. Klicalo jo je življenje in dolžnost življenja — ne smrt. On pa je bil sedaj zelo blizu smrti.

Te misli se je za hip ustrašil. Stegnil je svojo od kostence popačeno roko, ki je, tresoč se, otipala butaro suhih drv. Da, drva so bila tu. Roka se je nato vrnila v zavetje garjevega kozuha. Prisluhnil je. Slišal je škrtanje jelenjih kož in je vedel, da podirajo poglavarjev šator. Kože vežejo v cule, da jih bodo

lažje nosili. Poglavar je bil njegov sin. Močan in silen. Najboljši mož vsega plemena in pomogoten lovec. Ko so se ženske slednjikrat bo slišal danes njepečale z vezanjem prateža, je gov glas. Sedaj so podrli Gee-

DOWNED AMERICANS AWAIT RESCUE

AFTER SEVERELY DAMAGING a Jap destroyer, a carrier-based dive bomber downed Lt. Ira Hardman, of Weston, West Va., was shot down by Jap ack-ack fire off Palau in the Carolines. The fier and his unidentified gunner break out their life raft before the plane sinks. The men were picked up by rescue craft. U. S. Navy photo.

ALLIED AIRBORNE TROOPS PREPARE FOR D-DAY

GETTING READY FOR THE HOUR when they'll land in Europe to breach Hitler's fortress, Allied airborne troops unload a jeep from a glider during gigantic maneuvers held in England. Thousands of British and American paratroopers and transport-glider infantry participated in the exercises, during which invasion conditions were simulated. It will be their job to establish a front behind the "Wall."

howsov šator. Baš sedaj Tuskensov! Sedem, osem, devet, samo šamanov (čarovnikov) šator še stoji. Tako. Pričeli so razdirati tudi tega. Prav lahko je slišal, kako je mrmral šaman, ko je tovoril na sanke. Neko dete je plakalo in mati ga je nežno tešila in žalostni so bili njeni goltni glasovi. Mala Kootea — je dognal stavec. Nemirno dete ni baš močno. Mogoče bo kmalu umrlo. Potem bodo izžgali v zmazeno zemljo jamico in jo bodo zasuli s kamenjem; zaradi požeruhov. No, da...? V najboljšem slučaju nekaj let in tolikokrat lačen želodec, kolikorkrat sit. In naposled smrt — večni lakotnik, nenasitni lakotnik.

Kaj pa je bilo? O, mogoče pripravljajo šani in pritrjujejo vprego. Poslušal je — on, ki ne bo nikoli več slišal. Biči so zavijžgali in se zarežali v pse. Čuj, kako tulijo! Kako sovražijo delo in dolgo pot. Sedaj so potegnili. Sanka za sanko se je počasi zazibala v molk. Odšli so. Zdrčali so iz njegovega življenja, sam pa gleda poslednji trpki uri v obraz. Ne! Sneg je zakrtil pod mokasini. Mož je stal poleg njega in njegova roka se je mehko spustila na starčovo glavo. Dober je njegov sin, da je storil to. Spomnil se je starih mož, čijih sinovi niso storili tega, ko je odhajal rod. Njegov sin pa je ostal. Misli so se potapljale v preteklost, potem pa ga je predramil sinov glas:

"Ti je dobro?" ga je vprašal.

In stari mož je odgovoril: "Dobro mi je."

"Poleg tebe so drva," je govoril sin, "in ogenj gori s plamenom. Takoj bo začelo snežiti. Z pričenja."

"Da, že sneži."

"Ljudstvu se mudi. Tovor je težak, telesa pa ploska od lakote. Pot je dolga in hitro bomo potovali. Sedaj grem. Je dobro tako?"

"Je dobro. Jaz sem kakor poslednji listič, ki se samo še rahlo drži rodu. Prvič vetrič — in odpadel bom. Moj glas je kakor glas stare ženske. Moje oči niso več kažipot nogam in moje noge so težke in truden sem. Dobro je."

Udano je sklonil glavo, dokler ni zamrl poslednji škrt snega. Potem je vedel, da ne bo nikoli več mogel poklicati svojega si-

na. Njegova roka je naglo otipala drva. To je bilo še edino, kar ga je ločilo od večnosti, ki ga je pričela zagrinjati. Njegovo življenje je bilo vredno samo butaro drv. In butara bo vedno manjša, ko bo z njo krmil ogenj in korak za korakom se mu bo približevala smrt. Ko bo poslednje drvo oddalo svojo toploto, bo pritisnil mrz. Najprvo bodo popustile noge, potem roke; počasi se bo plazila otrplost v ude in telo. Glava bo zdrknila na kolena — in potem bo počival. To je zelo lahko. Vsak človek mora umreti.

Ni tožil. To je zakon življenja in prav tako. Tik zemlje je bil rojen, tik zemlje je živel in poznal je njen zakon. Bil je zakon vsemu, kar je od mesa. Narava pa ni dobrotljiva napram mesu. Narava ne skrbi za posameznika, njena skrb velja samo splošnosti.

To je bila najgloblja miselnost starega Koskoosha. In močno ga je držala v svojem objemu.

V vsem živem stvarstvu je videl slične primere. Dviganje soka v rastlinah, odpirajoče se zelenje vrhovnega popka, odpadanje rumenega listja, že v tem je bilo vse zapopadeno. Toda eno nalogo je vendarle dala narava posamezniku. Če jo ne reši, umre vseeno. Mnogi so se pokoravali naravi. Živi pa le pokorščina, oni ki se pokoravajo morajo umreti.

Koskoshov rod je bil zelo star. Stari možje, ki jih je poznal kot deček, so poznali še starejše možje. Torej je bilo resnično, da je rod živel, da je jamčil za pokorščino vseh njegovih članov, čijih grobovi segajo v pozabljenost. Tako je to izginilo. To so trenutki. Izginili so kakor oblaki na solnčnem nebu. Tudi sam je trenutek in bo izginil. Narava se ne briga za to. Življenju stavi samo eno nalogo, samo en zakon. Njega naloga: množiti se, njen zakon: smrt. Prijetno je očem, če vidiš devico, močno in s polnimi prsi, s pomladanskim korakom in s svetlobo v očeh. Toda njena naloga jo še čaka. Luč v njenih očeh je še svetlejša, njen korak hitrejši in napram mladeničem je sedaj drzna, sedaj boječa. Lepša in lepša postaja, dokler jo ne vzame kak lovec v svoj šator, kjer mu pripravlja jedi, dela zanj in postaja mati njegovih

otrok. In ko so potomci že tu, propada njena lepota. Njeni udje se potegnejo in niso več urni, njene oči postajajo tope in mračne in samo še mali otroci se razveselijo gubastih lic stare skvav (žene) sedeč ob taboriščnem ognju. Njena naloga je izvršena. Samo še malo časa in prva lakota, prvo daljše potovanje jo bo odrezalo od roda, kakor njega. Pustili ji bodo samo majhno butaro drv. Tak je zakon.

Položil je drvo na ogenj in se zopet potopil v razmišljanje.

Vseposod in z vsemi stvarmi se je godilo enako. Moskiti (vrsta komarjev) izginejo, ko pritisne prvi mrz. Mala verica se skriva in umre. Kadar se zajček postara, postane daljši in tolst in postane plen sovražniku. Še celo veliki jelen postane zaljen in slep ter prepirljiv in

peščica bevsakajočih mladim posov ga lahko premaga.

Spominjal se je, kako je neko zimo zapustil svojega očeta ob zgornjem toku Klondike, ono zimo, predno je prišel misijonar z brbljavimi knjigami in z zabojem, polnim medicine. Pogostokrat se je Koskoosh oblikoval, kadar je mislil na tisti zaboj; sedaj pa niti slin nima več v ustih. Tisti lek za lajšanje bolečin je bil posebno slasten. No, misijonar pa jim je kljub temu bil v nadlogo. S seboj ni prinesel mesa, jedel pa je za tri in lovci so se togotili zaradi tega. Ob Mayskem razvodju so se mu vnela pljuča. Z njegovega groba so psi razmetali kamenje in so se stekli za njegove kosti.

(Dalje prihodnjic.)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

RAZPIS SLUŽBE

Razpisana je služba pomožnega urednika pri dnevniku Prosveta. Sprejme se moška ali ženska oseba s potrebnimi sposobnostmi za to delo. Kdor se zanima, naj se prijavi čim prej mogoče in navede svoje kvalifikacije in kdaj lahko nastopi. Pišite na naslov:

VINCENT CAINKAR, predsednik SNPJ, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago 23. Ill.

Razni mali oglasi

POTREBUJEMO STROJNE OPERATORJE

(Langston Corrigated)
"SLITTER OPERATORS"

in
SLITTER POMOČNIKE

Mr. RUBACK
715 W. Cermak Road

Haymarket 4324

POTREBUJEMO "Drill Press Hand."

Oglasite se pri:
STENBERG FORGINGS CO.

3717 Milwaukee ave.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23. Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to priteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Aka tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	\$6.00	Za Chicago in okolico je	\$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je		\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.

2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23. Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. društva št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledetih članov moje družine:

2. Čl. društva št.

3. Čl. društva št.

4. Čl. društva št.

5. Čl. društva št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$2.50

STANE SEDAJ

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.